

mgr Irvina Tyli

tytuł rozprawy: „Rola giełdy w obrocie uprawnieniami zbywalnymi do emisji zanieczyszczeń powietrza w USA i Unii Europejskiej”

Koncepcja uprawnień zbywalnych w postaci uprawnień (pozwoleń) do odprowadzania zanieczyszczeń istnieje na świecie od końca lat 60tych. Pierwsze próby zastosowania tego podejścia w ramach ogólnoświatowych programów ochrony środowiska istnieją od lat 90tych (założenia Protokołu z Kioto do Ramowej Konwencji Narodów Zjednoczonych w sprawie zmian klimatu w 1997r.)

Wprowadzony na początku 2005 r. Wspólnotowy System Handlu Uprawnieniami Zbywalnymi (European Union Emissions Trading System, EU ETS) był pierwszym międzynarodowym rynkiem komercyjnym handlu uprawnieniami zbywalnymi dla emisji CO₂. Posiadał najbardziej rozwinięty transakcyjny rynek wtórny, a w nim największy standaryzowany segment giełdowy na świecie, stanowiąc pod koniec 2020 r. blisko 90% wartości globalnej. Stany Zjednoczone, pomimo wieloletnich doświadczeń w handlu uprawnieniami zbywalnymi oraz płynnego rynku kapitałowego, nie zdecydowały się federalnie wdrożyć rozwiązania tak silnego, jak system unijny w zakresie redukcji emisji CO₂.

Głównym przedmiotem rozprawy doktorskiej są transakcyjne rynki wtórne (giełdowe i pozagiełdowe OTC over-the-market) funkcjonujące obecnie w trzech głównych obszarach handlu uprawnieniami do emisji CO₂: Kalifornijski system stanowy handlu emisjami (California Emissions Trading Scheme), amerykański międzystanowy program RGGI (Regional Greenhouse Gas Initiative) oraz unijny EU ETS. Dodatkowo na obszarze USA funkcjonuje federalny system handlu emisją SO₂ i NO_x, pod nazwą „Program Kwaśnych Deszczy Amerykańskiej Agencji Ochrony Środowiska” (EPA Acid Rain Program), mający najdłuższy okres funkcjonowania, który także jest poddany analizie.

Praca doktorska stanowi próbę diagnozy skuteczności wykorzystania standaryzowanych platform giełdowych w zakresie funkcjonowania systemów handlu „Cap and Trade” na amerykańskich i unijnych rynkach handlu CO₂. Główny problem badawczy dotyczy zakresu i stopnia wykorzystania transakcyjnych instrumentów giełdowych, aby z ich pomocą usprawnić strategie finansowe, wdrażane do zarządzania ryzykiem cenowym oraz zwiększać zysk (w tym zysk spekulacyjny) inwestorów. Obszary analizy dotyczą zarówno obecnego stanu rynków pochodnych tych systemów (struktury rynków spot, forward, futures

i opcji, przebieg kształtowania cen i czynników cenowych uprawnień do emisji CO₂), jak i również próby diagnozy stopnia efektywnego wykorzystania standaryzowanych giełdowych platform transakcyjnych w porównaniu do stopnia wykorzystania rynków OTC, ich instrumentów finansowych i zasad zarządzania ryzykiem cenowym.

Próba określenia zasad wdrożenia skutecznego systemu uprawnień zbywalnych do emisji CO₂ w USA może mieć znaczenie także dla Unii Europejskiej oraz tworzenia jednolitego rynku międzynarodowego uprawnień zbywalnych